Undervisningsressurser på Filosofi og Exphil 2016 - 2025

12.04.2016/ACL

Beregning av behov for undervisningsressurser

Kilder for dette er i all hovedsak arbeidspliktregnskapet og de kostnadsberegningene for undervisning som godkjennes av lederteamet hvert semester. Det vil imidlertid alltid være noe avvik mellom kostnadsberegningene og den faktiske timebruken, og det er vanskelig å anslå nøyaktig hvor mange timer vi bruker på undervisning. Vi har likevel forsøkt å lage et grovt anslag, basert både på hva emnene våre på papiret skal koste og på den faktiske timebruken til de ansatte slik den fremgår av arbeidspliktregnskapene de siste semestrene.

Exphil skal i følge kostnadsberegningene ha et forbruk på ca 9.500 timer pr semester. Dette stemmer relativt bra med den faktiske timebruken i 2015, og også høsten 2014. Våren 2014 og høsten 2013 ble det brukt en rekke timelærere på Exphil, og deres arbeidstimer er ikke bokført i arbeidspliktregnskapet. Det er imidlertid liten grunn til å se detaljert på timebruken for hvert enkelt semester når det gjelder Exphil. Opplegget har vært det samme i mange år, og vi kan gå ut fra at timeforbruket ligger ganske jevnt på i gjennomsnitt ca 9.500 timer pr semester.

For Filosofi-emnene vil forbruke i større grad avhenge av hvor mange emner man velger å tilby fra semester til semester. Faktisk forbruk de siste semestrene er vanskelig å si noe helt sikkert om, igjen fordi det ikke har vært praktisert å føre timer i arbeidspliktregnskapet for andre enn de fast ansatte. Basert på kostnadsberegninger og det vi vet om det faktiske forbruket de siste semestrene, kan vi anslå at et rimelig tilbud på Filosofi-programmet forutsetter undervisningsressurser i størrelsesorden 4.000 timer pr semester.

Kostnadsberegningene for undervisning på Filosofi ligger riktignok en del under 4.000 timer (de har variert mellom 3.200 og 3.700 timer de siste to årene). Timebruken som er ført i arbeidspliktregnskapet på Filosofi-emner er også lavere enn dette (den varierer innenfor det samme spennet, men uten å treffe spesielt godt på kostnadsberegningene fra semester til semester). Ser vi på det faktiske forbruket av timer for de ansatte på Exphil og Filosofi, og trekker fra timene brukt på Exphil (som vi har bedre oversikt over), står vi imidlertid igjen med 4.000 timer undervisning pr semester. Forklaringen på diskrepansene ligger nok i en kombinasjon av flere forhold: - Undervisning utført av personale som det ikke føres arbeidspliktregnskap på (gjennomføringsstipendiater, timelønn osv). - Diverse undervisning som ikke er knyttet opp til noen bestemt emnekode, som feks smakebitforelesninger ved semesterstart og på Åpen Dag, kommer ikke med i kostnadsberegningene og heller ikke i når vi ser på faktisk forbruk av timer pr emne. - Veiledning på PhD og master, og sensur av masteroppgaver, er heller ikke med i kostnadsberegningene fordi de er uforutsigbare i omfang og dessuten ikke noe vi vurderer om vi skal tilby eller ikke.

Vi trenger altså ca ca 27.000 timer undervisning i året for å drive Exphil og Filosofi på dagens nivå: Exphil ca 9.500 timer og filosofi ca 4.000 timer pr semester, totalt 13.500 timer pr semester.

13.500 timer pr semester tilsvarer - dersom alle ansatte er i førstestilling, ingen har frikjøp i forskningsprosjekter eller lederverv, ingen er syke, ingen er eldre enn 60 år, ingen har forskningsfri, ingen får barn osv, - 34 årsverk.

Tilgjengelige ressurser, nå og fremover

I øyeblikket har vi en disponibel undervisningsplikt på 11.321 timer pr semester. Vi har en stab på Exphil og Filosofi på 34 fast og midlertidig ansatte personer (NB! personer, ikke årsverk) med en samlet undervisningsplikt på 15.713 timer pr semester, hvorav altså kun 11.321 er disponibelt pga frikjøp og lignende. I tillegg bør det nevnes at denne staben til sammen har et overskudd i arbeidspliktregnskapet på i overkant av 10.000 timer, hvilket betyr at det å kalle de drøyt 11.000 timene for «disponible» er å tøye dette begrepet ganske godt.

En detaljert fremstilling av situasjonen i dag og fremskrevet til 2025 finnes i en egen tabell. I tillegg til dagens ansatte, har tabellen 5 nye stillinger fra 2017/2018. Dette er Johansen som tiltrer i disse dager, Rossberg som forhåpentligvis kommer fra januar, praktisk filosofi som er under tilsetting nå, og inneværende stillingsplans stilling 8 og 9 som vi kan lyse ut straks regnestykkene våre går opp. Ut over det er det kun lagt til nye stillinger til erstatning for avgang for aldersgrensen det året man fyller 70, totalt 10 stillinger. Med en mer ekspansiv stillingsplan vil tallene selvsagt se lysere ut.

Hvor stor andel av de ansattes faktiske undervisningsplikt som vil være disponibel til en hver tid er vanskelig å beregne i denne tabellen, da vi ikke vet om vi får et nytt SFF, hvilke andre prosjekter med tilhørende frikjøp som kommer til, hvor mange som til enhver tid vil være i forskningstermin osv. Tallene forutsetter videre at alle holder seg friske, bruker prevensjon og sitter i full stilling til de er 70. Dersom man antar at andelen disponibel plikt av faktisk plikt vil være omtrent den samme i fremtiden som nå, kan vi regne med at 72% av plikten til en hver tid er disponibel.

I 2018 er CSMN avsluttet og vi har lagt til fem nye stillinger. Men, vi må trekke fra avganger og avslutning av vikariater for Saanum, Aasen og Finholt, og ligger da an til en samlet undervisningsplikt på ca 15.200. 72% av dette er knappe 11.000.

I perioden fra 2018 til 2025 vil vi, dersom vi kun erstatter alle avganger med én ny ansatt i førstestilling, krype sakte nedover (dog med mindre fluktuasjoner) til vi i 2025 står med en samlet undervisningsplikt på ca 13.800. 72% av det er knappe 10.000. Med en mer ekspansiv stillingsplan der filosofi får 6 stillinger i tillegg til dette frem til 2025, vil samlet undervisningsplikt være på ca 16.200 per semester og disponibel plikt på 72% av dette som er ca 11.600.

Exphil-komitéens forslag til kostnadsreduksjon

Komitéens forslag inneholder beregninger kun for hva forslaget innebærer i redusert timebruk pr seminargruppe. De foreslår en reduksjon i antall undervisningsuker fra 14 til 11, samt at uttelling for veiledning reduseres fra 2,5 til 2 timer pr student. Dette innebærer en reduksjon i antall timer pr gruppe, medregnet undervisning, veiledning (av 28 studenter pr gruppe) og flervalgsprøve, fra dagens 159 timer til 127 timer.

Dersom man opprettholder antall studenter pr gruppe, slik at antall grupper pr semester blir som i dag (i snitt 48 pr semester), innebærer dette en besparelse på 1.536 timer pr semester. Imidlertid foreslår komitéen også at antall påmeldte reduseres til 32. Dette forutsetter en økning i antall grupper pr semester fra 48 til 54. Begge variantene (kalt henholdsvis K36 og K32) er utregnet nedenfor.

Dagens ordning

14 ganger seminarundervisning = 84
veiledning av 28 studenter x 2,5 = 70
flervalgsprøve = 5
totalt = 159 timer pr gruppe
x 48 grupper pr semester = 7.632 timer pr semester

K32: Komitéens forslag, med antall påmeldte pr gruppe redusert til 32 (= 25 studenter til veiledning)

11 ganger seminarundervisning = 66
veiledning av 25 studenter x 2 = 50
flervalgsprøve = 5
totalt = 121 timer pr gruppe
x 54 grupper pr semester = 6.534 timer pr semester

K36: Komitéens forslag, uten reduksjon i antall påmeldte pr gruppe

11 ganger seminarundervisning = 66
veiledning av 28 studenter x 2 = 56
flervalgsprøve = 5
totalt = 127 timer pr gruppe
x 48 grupper pr semester = 6.096 timer pr semester

En innvending mot komitéens forslag, som allerede er brakt på banen av feks Ragnar Myklebust, er at reduksjonen i antall uker seminarundervisning medfører at hver lærer må undervise flere grupper pr semester enn i dag for å fylle opp sin undervisningsplikt. Under dagens ordning vil en lektor i full stilling normalt undervise tre grupper om våren og 4 om høsten, altså 3,5 gruppe pr semester. Dette gir en uttelling på 556,5 timer. For å få det samme antall timer undervisning med komitéens forslag, må de undervise 4,4 (med K36) eller 4,6 grupper pr semester. De får altså både en økning i nominell ukentlig arbeidstid (jf Myklebusts notat) fra 42,4 til 57,7 timer, og en forverring av belastningen det innebærer å repetere den samme undervisningen flere ganger i uken.

Spørsmålet blir da - er det verd det? Og dessuten - er det tilstrekkelig? Komitéens forslag innebærer besparelser i undervisning og veiledning på henholdsvis 1.098 (K32) og 1.536 (K36) timer i seminarundervisning og veiledning (timebruken for forelesninger, sensur mm forutsettes i denne sammenheng å forbli uendret). Reduksjonene på enten ca 1.000 eller ca 1.500 timer, vil medføre at det totale ressursbehovet ved Filosofi/Exphil går ned til enten 12.500 eller 12.000 timer pr semester. Dette er ressurser vi ikke har, verken nå eller i 2018 eller i 2025 - selv ikke med en mer ekspansiv stillingsplan. Forslaget innebærer dessuten at de gjenværende lektorene vil være enda mer utslitte av for mange arbeidstimer og for mye repetisjon pr uke enn de blir med dagens ordning. Dersom de får den omstillingskompensasjonen de er lovet i en eller annen form, vil den disponible plikten deres være lavere enn antatt i beregningen av tilgjengelige ressurser, eller i det minste ikke like tilgjengelig for Exphil (dersom problemet løses ved å gi dem andre oppgaver snarere enn å redusere plikten).

Uansett, komitéens forslag til undervisningsopplegg forutsetter flere undervisningsressurser enn det vi har tilgjengelig i dag og vil ha tilgjengelig i fremtiden dersom vi holder oss til planen om å bare ansette i førstestillinger.

Et mer radikalt forslag

Må vi beskjære timebruken til Exphil mer radikalt enn det komitéen foreslår? Dagens tilbud til studentene består av 28 timer forelesning og 28 timer seminarundervisning. Fakultetets minimumskrav til undervisning på kunnskapsemner med integrert vurdering er på 20 timer (Et uspesifisert antall av disse må være seminar- eller gruppeundervisning). Til sammenligning får studentene på FIL1005 (Innføring i filosofihistorie) 28 timer forelesning og 12 timer gruppeundervisning (dette er dog et emne med sluttvurdering og har krav om minst 28 timer). KUN1000 (Introduksjon til kunsthistorie) har 32 timer forelesning og 8 timer gruppeundervisning. Den nye Exfac-varianten vår har 24 timer forelesning og 8 timer gruppeundervisning. Dagens Exphil ligger altså 36 timer over det som er minimumskravet, 24 timer over Exfac og 16 timer over andre innføringsemner.

Et mulig alternativ kan være et opplegg der studentene kun følger seminarundervisning annenhver uke mens lærerne fortsetter mer eller mindre som før. Altså at undervisningstilbudet til studentene blir 28 timer forelesning og 14 timer seminarundervisning. Et slik opplegg forutsetter at seminarundervisningen ikke lenger kan være en gjennomgang av hele pensum. Til gjengjeld kan den fokusere mye mer på forskjellige aspekter ved oppgaveskrivingen. Hver lærer vil måtte ha 5,5 grupper pr semester, men siden hver gruppe kun har undervisning annenhver uke, blir disse 5-6 repetisjonene fordelt ut over to uker. Når gruppeundervisningen går bort fra å være en ren pensumgjennomgang til å fokusere mer på skrivetrening, øker dermed også lærerens frihet til å plukke ut forskjellige deler av pensum i undervisningen i de forskjellige gruppene. Veiledning pr student reduseres fra dagens 2,5 til 2 timer, tilsvarende komitéens forslag.

I dette alternative opplegget vil vi også kunne redusere antall påmeldte pr gruppe uten at det innebærer for mange timer eller repetisjoner pr uke for lærerne (6 grupper i stedet for 5,5 pr semester). Nedenfor følger utregning av det alternative forslaget, både med dagens 36 påmeldte pr gruppe (A36) og med en reduksjon til 30 påmeldte (A30).

A30: Alternativt forslag, med 30 påmeldte pr gruppe (= 23 studenter til veiledning)

7 ganger seminarundervisning	= 42
veiledning av 23 studenter x 2	= 46
flervalgsprøve	= 5
totalt	= 93 timer pr gruppe
x 58 grupper pr semester	= 5.394 timer pr semester

A36: Alternativt forslag, med 36 påmeldte pr gruppe som i dag

7 ganger seminarundervisning	= 42
veiledning av 28 studenter x 2	= 56
flervalgsprøve	= 5
totalt	= 103 timer pr gruppe
x 48 grupper pr semester	= 4.944 timer pr semester

Disse to alternative variantene innebærer besparelser sammenlignet med dagens ordning på henholdsvis 2.238 (A30) og 2.688 (A36) timer. Med dagens 7.632 timer må det 12 lektorer til for å dekke seminarundervisningen. Til sammenligning vil seminarundervisningen i alternativ A36 på 4.944 timer pr semester kunne dekkes av 12,4 førstestillinger.

Alternativene med undervisning kun annenhver uke for studentene, innebærer en forskyvning av arbeidsbyrden for den enkelte lærer fra undervisning til veiledning. Etter dagens ordning har en standard

lektor 3,5 grupper i semesteret, noe som utgjør 294 timer undervisning og 245 timer veiledning. Etter det mest radikale A36, vil samme lærer ha 6 forskjellige seminargrupper med til sammen 231 timer undervisning og 308 timer veiledning. For å fylle lektorplikten på 636 timer pr semester, må læreren etter dagens ordning fylle på med 79,5 timer sensur. Tilsvarende tall for A36 blir 69,5 timer. Se vedlegg for nærmere detaljer.

For instituttets ressurssituasjon innebærer A30 og A36 en reduksjon på mellom 2.200 og 2.700 timer, noe som reduserer ressursbehovet for Filosofi/Exphil samlet sett fra dagens ca 13.500 til ca 10.800 eller 11.300 timer, avhengig av variant. Dette vil si at vi med prognosene for disponibel undervisningsplikt akkurat vil kunne greie å dekke undervisningsbehovet i 2018 og greie det også i 2025, i det minste med den mer ekspansive varianten av stillingsplanen.

En så vidt radikal beskjæring av seminartilbudet til studentene, må selvsagt også få konsekvenser for undervisningsopplegg som må utredes i nærmere detalj. Muligens bør det også få konsekvenser for pensum. I den forbindelse bør vi ikke se bort fra at Flexphil kan komme til å utgjøre en enda viktigere støtte til undervisningen dersom en variant av dette forslaget realiseres, og vi bør forsøke å få mest mulig ut av de ressursene som er nedlagt i Flexphil ved å ikke endre pensum så mye at Flexphil må pensjoneres.